

महाराष्ट्र शासन

पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभाग

शासन निर्णय, क्र. ग्रापापु-१००१/प्रक्र-१९०/पापु-०७,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२, दिनांक ३ सप्टेंबर २००१.

- वाचा.—(१) शासन निर्णय, पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभाग, क्र. ग्रापापु-१०१९/प्रक्र-३२८/ पापु-०७,
दिनांक २७ जुलै, २०००.
- (२) शासन निर्णय, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, क्र. ग्रापापु-१०००/प्रक्र-१६९/पापु-०७,
दिनांक २२ डिसेंबर, २०००.

प्रस्तावना—

ग्रामीण पाणीपुरवठा कार्यक्रम राबविण्यासाठी केंद्र शासनाच्या सुधारित मार्गदर्शक सूचना, केंद्र शासनाच्या वधित येण ग्रामीण पाणीपुरवठा कार्यक्रमासाठी व राज्याच्या किनाम गरजा कार्यक्रमांतर्गत ग्रामीण पाणीपुरवठा कार्यक्रमासाठी लागू करण्याचा धोरणात्मक निर्णय तपसोक्त क्र. १ येथील दिनांक २७ जुलै, २००० च्या शासन निर्णयान्वये निर्गमित करण्यात आला आहे. या निर्णयानुसार ग्रामीण पाणीपुरवठा कार्यक्रम मागणी आधारित पुरवठा आणि लोकसहभागाच्या तत्वावर आधारित राबविण्यात येणार आहे. यानुसार योजनेची निवड, आखणी, अंमलबजावणी, देखभाल व दुरुस्ती ही संबंधित लाभार्थ्यांनी करावयाची आहे. हे सुधारित धोरण जाहीर झाल्यानंतर या लोकसहभागाच्या धोरणाचा अन्वयार्थ “ग्रामीण जनतेकडून योजनेचा १०% खर्च वसूल करणे”, मात्र निर्णयाधिकार व जबाबदारी पूर्वीप्रमाणेच शासन यंत्रणेकडेच राहील अशा लापण्यात आला आहे.

२. भारतीय राज्य घटनेच्या ७३ व्या घटना दुरुस्तीनंतर राज्यघटनेच्या ११ व्या अनुसूचीनुसार पिण्याच्या पाण्याचा पिपय हा संपूर्णपणे पंचायत राज संस्थांच्या अधिकार क्षेत्रात आल्यानंतर राज्य शासनाने अधिकाधिक अधिकार व जबाबदारी पंचायत राज संस्थांकडे देण्याच्या ज्या पुरोगामी धोरणाचा अवलंब केला आहे, त्या धोरणाचा एक महत्त्वाचा भाग म्हणून पिण्याच्या पाण्याचे सुधारित धोरण जाहीर केले आहे. एवढेच नव्हेतर त्रिस्तरीय पंचायत राज व्यवस्थेअंतर्गत जेथे जेथे शक्य होईल तेथे तेथे हे अधिकार जास्तीत जास्त प्रमाणात पंचायत राज संस्थांपैकी ग्राम स्तरावरील ग्रामीण जनतेचा सगळ्यात जवळचा स्तर असणाऱ्या ग्रामपंचायतीस किंवा ग्राम स्तरावरील इतर संस्थात्मक घटकांना देण्याचे आणि अशाप्रकारे लोकाधिकार आणि लोकनिर्णय याचे लोकशाही स्वरूप आणखी प्रगल्भ करण्याचे जे धोरण शासनाने अवलंबिले आहे त्या अनुषंगाने पिण्याचे पाणीपुरवठ्याचे जास्तीत जास्त अधिकार ग्राम स्तरावर देण्याचा उद्देश या सुधारित धोरणामागे आहे. ग्राम स्तरावरसुद्धा निर्णय घेताना ते प्रतिनिधीक स्वरूपाचे न राहता त्याला आणखी व्यापक सार्वजनिक स्वरूप यावे म्हणून व्यावहारिकदृष्ट्या शक्य असेल तेथे निर्णयाधिकार ग्रामसभेला देऊन लोकाभिमुख लोकशाही (Direct Democracy) हे धोरण पाणीपुरवठ्याच्या सुधारित धोरणात प्रतिबिंबित करण्याचा प्रयत्न करण्यात आला आहे.

३. परंतु क्षेत्रीय कामकाजाचा आढावा घेतला असता असे दिसून येते की, हे लोकाभिमुख लोकसहभागाचे व्यापक धोरण म्हणजे केवळ “१०% लोकवर्गणी” शासनाकडे जमा करणे आणि संपूर्ण अधिकार शासकीय अथवा जिल्हापरिषदेच्या यंत्रणेकडेच केंद्रित राहणे अशा स्वरूपात जनमानसात बिंबवले गेले आहे. हा गैरसमज दूर करून सुधारित पाणीपुरवठा धोरणातील लोक सहभागाचे तत्त्व स्पष्ट करण्याची व त्या अनुषंगाने या धोरणाच्या प्रत्यक्ष अंमलबजावणीसाठी मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

ग्रासन निर्णय—

प्रस्तावनेत नमुन केलेंत्या चावीक सवें साकल्याने विचार करुन ग्रासन निर्णय, पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभाग, क्र.प्राप्पु-५०९५/प्रस-३२८/पाप्पु-०७, दिनांक २७ जुलै, २००० अन्वये निर्गमित केलेंत्या सुधारित पाणीपुरवठा धोरणाच्या प्रत्यक्ष अंमलबजावणीकरिता पुढीलप्रमाणे मार्गदर्शक सूचना देण्यात येत आहेत :-

(१) गावत / वाडीत विस्थाप्य कामाची योग्य आवश्यक असल्यास तशी सामग्री संबंधित गाव / वाडी ज्या ग्रामपंचायत क्षेत्रात येतयत आहे, त्या ग्रामपंचायती कडून प्राप्त होणे आवश्यक आहे. ही सामग्री संबंधित ग्रामपंचायतीने ग्रामसभेत ठराव घेवून करावी.

(२) परंतु प्रत्येक ग्रामसभे देण्यातुनी ज्या वीडे / वाडी / वस्ती (सर्वत्र असलेल्या) मध्ये योजना घडवाची आहे किंवा इतर प्रतिनिधित्वातुन, त्या लक्ष्यात नसतारांची देवादी मार्गदर्शक घेवून त्यांचे विचार जाणून घ्यावेत. तसेच महिला मंडळाभर्षीत अथवा ग्रामपंचायतीभर्षीत गमायेत त्यावरून महिला सदरांची देवादी घ्या घेवून योजनाची सकारणात्मक चर्चा करण्यात यावी. असा सल्लवून घ्यालेल्या चावी व सारकांची माहिती तसेच होमच्या ग्रामसभेत सादर करण्यात यावी, ह त्यानंतर ग्रामसभेने ठराव करावा.

(३) ग्रामसभेने केलेंत हा ठराव ग्रामपंचायतीने जिल्हा परिषदेकडे पाठवावेत, या ठरावात असा असावाच ग्रामसभेने पाणीपुरवठ्याची योजना प्रकराची योजना गावत / वाडीत येणे अभिमत आहे. (उदा. चावी विहिर, विभर विहिर, लघु नळ पाणीपुरवठा योजना, नळ पाणीपुरवठा योजना इ.) हे पत्र कार्या पुढील सदराहीच्या दुसरीने योग्य होईत. ग्रामसभेत गावतील एकूण जनसंख्या, पाणी उपविभागावटी कारणाची समस्याोजना, ग्रामात राहणाऱ्या विस्थाप्यादी आवश्यक पाणी राखून ठेवण्यासाठी कारणाची समस्याोजना सादर बघी व्हावी. गावाडी ग्रामसभेत संबंधित गावाडी, कुणी विभागाचे अधिकारी, मुख्य सल्लाग व विकास यंत्रणेचे तांत्रिक अधिकारी व जिल्हा परिषदेच्या ग्रामीण पाणीपुरवठा विभागाचे अधिकारी यांनी हजर राखून माहिती घ्यावी. ग्रामसभेची पूर्व सूचना देवुनही हजर अधिकारी अतिशय अपरिहार्य परिस्थितीत, शहर राखून राखून नसतील तर त्याची कारणे त्यांनी ग्रामसभेत समेटुनी सादरुन ग्रामसभेत आवाचक असणारे मार्गदर्शन / माहिती देण्याची चावी सादरुन करावी. मात्र पूर्व सूचना देऊनही जर संबंधित गावाडी, कुणी अधिकारी, जिल्हा परिषदेच्या ग्रामीण पाणीपुरवठा विभागाचे अधिकारी व मुख्य सल्लाग व विकास यंत्रणेचे तांत्रिक अधिकारी येरहजर राहिल्यास असाच चावी घ्यावया न केल्यात आणि ग्रामसभेने खुल्याने तसा ठराव करुन तो सल्लाग अधिकारीकडे सादर केल्यात, सल्लाग अधिकारी त्या ठरावाची योग्य दखल देवून संबंधित अधिकार्यांविरुद्ध कारवाई करतील व तसे संबंधित ग्रामसभेत सादरुन. तसेच त्यानंतर याच चावीसाठी गोसारनेल्या सभेस योग्य अधिकारी हजर राहातील चावी व्यवस्था करतील. गावतील जनसंख्या चावी, विस्थाप्यादी राखून ठेवण्याचे प्रमाण, खोत व तांत्रिक चावी चावी प्राथमिक माहिती घेण्यासाठी ग्रामसभा इतर योग्याची संस्था अथवा खाजगी तज्ञ चावीची सादरुन घेत शकतील.

(४) ग्रामसभेच्या ठरावादुसार ग्रामपंचायतीकडून अशी मागणी केल्या करणेत येईत तेव्हा ग्रामपंचायतीने जर निश्चित योजना प्रस्तावित केली यसेत तर जिल्हा परिषदेच्या ग्रामीण पाणीपुरवठा विभागाच्या संबंधित अधिकार्यानी त्या गावात / वाडीत योग्य कोणते योग्य तांत्रिक, व्यावहारिक व अधिकृतदुष्ट्या योग्य आहेत हे सुचवावेत. सदर चावीक्यावती संपूर्ण माहिती संबंधित अधिकार्याने सदरासमालाच समजेल असा सदराहीने संबंधित ग्रामसभेत घ्यावी. त्यासाठी आवश्यक असल्यास पुन्हा ग्रामसभा मुख्य कार्यकारी अधिकारी, चावी किंवा गट विकास अधिकारी चावी निर्वक देऊन कोसवावी.

(५) बरीत १ ते ४ प्रमाणे प्रस्ताव जिल्हा परिषदेकडे सादर केल्यास ग्रामसभेने छात्रीत बारीत ठराव करणे आवश्यक राहिल.

(६) योजनाची अंमलबजावणी करण्यासाठी “ ग्राम पाणीपुरवठा व स्वच्छता समिती ” स्तित करावी.

(७) ग्रामसभेने ग्राम पाणीपुरवठा व स्वच्छता समिती निवडल्यास यात किमान ५०% महिला व गावसवणीय प्रतिनिधी अंतर्भूत असावीत. ग्रामपंचायतीच्या स्तित येणाऱ्या प्रत्येक चावी / वस्तीला सल्लाग व योग्य प्रतिनिधित्व मिळेल असा लढेने निवडावी. ग्राम पाणीपुरवठा व स्वच्छता समितीत ग्रामपंचायतीने सर्व सदरात अंतर्भूत करण्यातही प्रत्येक चावी, तसेच ग्राम पाणीपुरवठा व स्वच्छता समितीचे अध्यक्ष, सदस्य अंतर्भूत अथवा इतर कोणी असते याबाबतचा निर्णयानुसार ग्रामसभेनेच घ्यावयाचा आहे. एकूण हा निर्णय पूर्णपणे ग्रामसभेच्या अस्वाचारितील आहे.

(११) केवळ शासनाच्या वरिष्ठ वीर कार्यकर्त्यांमध्येच मंजूर करतवयाच्या काम पाणीपुरवठा व स्वच्छता समितीने घडविलेल्या सर्व योजना शासनाकडे मंजुरीस्तव सादर कराव्यात.

(१२) प्राथमकीय शाळेतूनही व तांत्रिक शाळेतूनही प्राप्त झालेल्या प्रत्येकावर संबंधित स्वतः प्राधिकाऱ्यांनी अथवा प्राचार्य प्राध्यापक यांच्याकडून कमाल ६० दिवसांत निर्णय घ्यावा. जर असा निर्णय ६० दिवसांत घेण्यात आला नाही अथवा निर्णय घेण्यात होत असलेल्या विविधा कारणां संबंधित यादारा या कार्यासाठी जबाबदारी साहीत तर, योजनेचे तांत्रिक अथवा प्राथमकीय शाळा विभागी असे असे पुढील प्रमाणे संबंधित यादारी याच पाणीपुरवठा व स्वच्छता समिती पुढील कार्यवाही मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांचे पूर्व मान्यतेने सुरू करू शकते. मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांच्याकडूनच निर्णय घ्यावा असाच निष्ठा परिषदेच्या अधिकाऱ्यांचे मान्यतेने पुढील कार्यवाही करण्यात येईल. विहित मुदतीत निर्णय घेण्यास असमर्थ ठरलेल्या अधिकारी / पराधिका-यांना असा अनिर्णित ठेवलेल्या कार्यवाही यादारावर प्रमाण पांदाविलेला कार्यवाही करण्यात यावी.

(१३) एखाद्या यादारा याच मान्यतेने दिनांक २० जुलै, २००० च्या कायदा निर्णयाने ठरवून दिलेल्या निकषांनुसार अधिक म्हणजे दररोज दरम्यानची ५० मिटर पेक्षा जास्त पाणीपुरवठा आवश्यक असेल किंवा कार्यवाही नसू शकत असेल ऐवजी इतरांकडून करमुली नसू शकण्याची हद्द असेल किंवा तांत्रिक नसू शकण्याच्या हद्द असेल तर शासनाच्या निष्ठा-विषयक एखादा सुविधावादी जो एखादा सर्व देशात असे तो संपूर्णपणे संबंधित शासनाच्या, लष्कराच्याकडून अथवा यादारा यांच्याकडूनच ठरवू शकत असेल त्याद्वारे ठरवून घेतलेल्या ठरवलेल्या वेळापत्रकावर ज्या वेळापत्रक व वेळी जाऊ पाणी पुरवठा असल्याचा लेखी सल्ला दिला परिषदेतील अथवा शासनाच्या मुख्य कार्यकारी व विविध क्षेत्रांतील तांत्रिक अधिकार्याने दिलेला अथवा एखादा सुविधावादी नसू शकण्याच्या मंजूर करण्यात हरकत नाही.

(१४) महापौर पुढील विविध क्षेत्रांत उपस्थिती यादाराकडून प्राप्त केले जाईल असा ठरव घ्यावयाचा करून व त्याद्वारे शासनातील पाणी वाटप करी निवडित होणार आहे त्याची माहिती योजनेच्या मान्यतेने यादाराकडून दिलेल्या परिषदेकडे सादर करणे आवश्यक आहे.

(१५) योजने मंजूर झाल्याचे पत्र प्राप्त पाणीपुरवठा व स्वच्छता समितीला प्राप्त झाल्यावर, ठरवलेल्या टप्प्यानुसार लोकसभेच्या आचार्यकडून स्वतः बैठकांमध्ये जाऊ शकतो व मंदिर जिह्वा परिषदेला कळवते. मंजूर झाल्याचे व प्राकल्पना अभूद टप्प्यानुसार जिह्वा परिषदेकडे वेळोवेळी आवश्यक रकम त्या बैठकांमध्ये जाऊ करण्यात यावी.

(१६) योजने मंजूर झाल्यावर व कंत्राटदाराची निवडणी केवळ मंदिर याच पाणीपुरवठा व स्वच्छता समिती, जिह्वा परिषद व कंत्राटदार यांच्यात योजनेच्या प्रत्येक अंशाने यादाराकडून जिह्वा परिषदेला कळवत राहू. या कारणात संपूर्ण सल्लावर म्हणून यादाराकडून याच समितीने प्राधिकृत केलेला प्रतिनिधी (ज्याचा संपर्क याच पाणीपुरवठा समितीत नसेल असा), यादाराकडून योजनेच्या प्रतिनिधी यांच्याकडून स्वतः घेण्यात येईल.

(१७) मंजूर झाल्याचे व प्राकल्पनानुसार विविधा कामेद्वारे जागर करणे, विविधा जाहिरात कार्यवाहीत देणे, आलेल्या टेंडरची छाननी करणे ही कामे याच पाणीपुरवठा व स्वच्छता समितीने करतवयाची आहेत. यासाठी आवश्यक तांत्रिक मदत या जिह्वा परिषदेच्या याच पुरवठा विभागाच्या / या विभागाच्या तांत्रिक अधिकार्यांनी याच पाणीपुरवठा व स्वच्छता समितीला उपलब्ध करून द्याव्याचे आहे.

(१८) यादाराकडे ठराव केलेल्या योजनेच्या प्रत्येक तांत्रिक देखभालीसाठी जिह्वा परिषद किंवा महापौर जीवन प्राधिकरणाचे तांत्रिक अधिकार्यांना यासाठी त्यांचा निवडून काढून देतील. मात्र जिह्वा परिषदेच्या यादीने योजनेच्या यादाराची तांत्रिक क्वालिटी, देखभाल व प्रतिस्पर्धायी यादाराची या योजनेने केले असतील त्याच योजनेच्या यादाराच्या यादीने तांत्रिक देखभालीसाठी निवडून काढण्यात येऊ नये. असा तांत्रिक देखभालीचा सर्व योजनेच्या यादाराकडून कंत्राट करवा व तो महापौर जीवन प्राधिकरण / जिह्वा परिषद यांचा यादाराकडे असा करण्यात यावा. यासाठी याच पाणीपुरवठा व स्वच्छता समिती व जिह्वा परिषद / महापौर जीवन प्राधिकरण यांच्याकडून सल्ला घेऊन करवून देईल. यादाराकडे यासाठी शासन तांत्रिक देखभाल करू शकण्याचा योजनेची योजने / याच योजने वेळी सल्ला करून त्यातून तांत्रिक देखभाल करता येईल. परंतु योजनेच्या यादीत नसलेल्या यादीत राहिल.

(१९) जिह्वा परिषदेने, महापौर जीवन प्राधिकरणाने व राज्य सरकारच्या संबंधित यादाराकडे ज्या कंत्राटदाराची यादी विहित योजनेने तयार केलेली असेल त्या यादीतील कंत्राटदारांचा याच पाणीपुरवठा व स्वच्छता समितीने काढलेल्या निविदांमध्ये भाग घेऊन देईल. मात्र यादाराकडे ठराव करून हे काम यादाराकडून घेतले जाऊन त्या यादाराची मुख्य कार्यकारी अधिकार्याची पुढे परवानगी घ्यावी लागेल.

(२०) कामसभेने ठरविनेच्या योजनासाठी कामकाजने जिल्हा परिषदेमार्फत २०% रक्कम समतुल्य करून देणार असल्याने कामसभेने मान्य केलेल्या योजना यांत्रिकदृष्ट्या तयारून व अंमलबजावणीच्या काळात त्या योग्य ठरले पूर्ण होत आहे या बाबी लक्षात घ्यावे अधिकार जिल्हा परिषदेच्या तांत्रिक अधिकार्यांना, मुख्य कार्यकारी अधिकारी व जिल्हा परिषदेने ठरावद्वारे ठरविनेल्या इतर अधिकार्यांना असतील.

(२१) कंत्राटदाराची विले केलेल्या ठरव्यानुसार अदा करण्याचे अधिकार घाम पालीपुरवठा व स्वच्छता समितीला असतील. मात्र विले अदा करतानाच जिल्हा परिषदेच्या तांत्रिक अधिकार्यांकडून ही तयारून घेऊन त्याची प्रति स्वच्छता योजनेच्यानेतरच घाम पाली पुरवठा व स्वच्छता समिती रक्कम अंमलबजावणी अदा करेल. वेळोवेळी त्यानुसार जिल्हा परिषदेकडून आगाव सूचना देण्यात याव्यात.

(२२) कंत्राटदाराच्या कंत्राटदारासाठी काही कामकाजमुळे वगैरे जिल्हा येथून कंत्राटदाराला पुढीलप्रमाणे आवश्यक असल्यास त्यासाठी विहित कार्यप्रणालीच्या अन्वयेत घाम पालीपुरवठा व स्वच्छता समिती करेल. अशा तऱ्हेने कामकाजमुळे घाम पाली पुरवठा व स्वच्छता समितीने खोटी कराची किंवा ही कंत्राटदाराचीच खोटी करून घ्यावी, या बाबतचा घोरपत्तमक निर्णय घ्यावयाचा आहे. वेळी वेळाला अंतिम घ्याव्यात. वेईत त्याच वेळी घेईत. मात्र त्यानंतर पुढील काळासाठी घाम पालीपुरवठा व स्वच्छता समितीने, कामसभेने दिलेल्या अधिकारानुसार करावी.

(२३) कामकाजमुळे खोटी करताना राज्य सरकारने, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणाचे असा जिल्हा परिषदेने घ्याव्यात केलेले दर कमी असल्यास त्यानुसार व त्याच प्रतीची खोटी करावी. दर कमीतल्याही कमी रकमेत व उच्च अंतीक मात्र घ्याव्यात हीच शक्यते अशी घाम पालीपुरवठा व स्वच्छता समितीची काही प्रत्यक्ष धिंदीत सूचना असा घ्याव्यात. त्यामुळे जिल्हा परिषदेच्या संबंधित तांत्रिक तंत्राच्या पूर्ण सहमतीनुसार व मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांच्या पूर्ण परवानगीने निर्णय देण्यात यावा.

(२४) कामांदेख देण्याच्या कामकाजने मान्य केलेल्या घाम पालीपुरवठा व स्वच्छता समितीचे प्रशासिकांनी यांच्या सहा असतील व जिल्हा परिषदेने विहित केलेल्या तांत्रिक अधिकार्यांची प्रति स्वच्छता (Counter Signatures) त्यावर राहिल.

(२५) योजनेचे काम सुरु असल्यास ठरव्यानुसार वेळोवेळी घाम पालीपुरवठा व स्वच्छता समितीने आवाक्यानुसार घाम घ्याव्यात कोलायून कामाचा आढावा घेणार करावा. मासाला किमान २५% मासदारांमार्फत आढावा घेणे अनिवार्य घाटल्यास कामाच्यासाठी असा मुळा कार्यकारी अधिकार्यांकडे विशेष कामसभेची मागणी करावी घेईत. जिल्हा परिषदे कामकाजानुसार ज्या ज्या तांत्रिकार्यांच्या कामाचा कोलायूनचा अधिकार आहे ते आवश्यकतेनुसार पालीपुरवठा योजनेच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने कामकाजा कोलायून राखतील.

(२६) योजनेच्या अंमलबजावणीच्या काळात पर्यवेक्षणसाठी घाम पालीपुरवठा व स्वच्छता समिती एक कायम उप गट नेनेल. तसेच गावातील ग्रामिका मंडळाने सुद्धा कामावर देखरेख करू शकतील. कामकाजातील आवश्यक घाटल्यास एखाद्या सेवाभावी संस्थेला (ज्यांच्याकडे तांत्रिक सेवा उपलब्ध आहे) अथवा तंत्रज्ञानाच्या त्यांच्या देखरेखीसाठी नेणू शकिल. मात्र याबाबत अंतिम असावटारी घाम पालीपुरवठा व स्वच्छता समितीचीच राहिल.

(२७) जिल्हा परिषदेच्या व राज्य सरकारच्या तांत्रिक अधिकार्यांना योजनेच्या कामकाजाची व खोटी केलेल्या मागाची प्रत तयारवणे करणाऱ्या पूर्ण अधिकार असतील. त्या अनुषंगाने आवश्यकतेनुसार कामकाजातील असा कामसभेला निदेश देण्यासाठी जिल्हा परिषदेला व राज्य सरकारच्या अधिकार असतील.

(२८) पालीपुरवठा योजनेच्या कामाच्या पूर्णत्वाचा दाखला मजालीत नव्हता मंडळाच्या वहातीनेतरच देण्यात घेईत व कंत्राटदाराची अंतिम देखी कामसभेने मान्यता दिल्यानंतर आणि जिल्हा परिषदेच्या संबंधित तांत्रिक अधिकार्यांनी प्रति साक्षरी केलेल्यानेतरच अदा करण्यात यावी.

(२९) योजनेच्या वेळोवेळी दुरुकरीकरिता वेळोवेळी कामकारी, त्याच काम, त्याच्या उदी व राती ठरविण्याचे अधिकार कामसभेला असतील.

(३०) पालीपुरवठा व स्वच्छतावर कारवाई करणाऱ्याचे अधिकार घाम पालीपुरवठा व स्वच्छता समितीला असतील.

(३१) घाम पालीपुरवठा व स्वच्छता समितीचे प्रतिनिधी व मजाली मंडळाने प्रतिनिधी यांचा सामान ठरविले त्यानुसार कंत्राट निविदा होण्यासाठी पालीपुरवठा योजनेचे तांत्रिक / प्रशासकीय व लेखाविवेक संबंधीचे जुन्या घाम घाम होण्यासाठी व त्यांचे काम ते प्रशासकीय करू शकण्यासाठी दोन ते तीन दिवसांचे प्रविष्टय पूर्ण करावे लागेल. जिल्हा परिषद, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण किंवा राज्य सरकारने ज्या कोलायून व इतर कोलायूनक प्रविष्टय देण्यात घेईत त्या प्रविष्टयास हजेर राहणे अनिवार्य असेल त्याप्रमाणे त्यांचा प्रतिनिधी मजाली काम करत वेळार राही.

(३३) कोषाग्राह्या खातीचे कामकाजला दिवसेंदिवस कामकाजी विभागाची जबाबदारी देऊन करण्यात येईल त्यानुसार दिवसेंदिवस कामकाजीत त्याचे सेवा परिचय करण्याचे कामकाज व शिक्षा परिषदेचे अधिकार असतील. कामकाजी हे विभाग कोषाग्राह्या सादर केले जातील. दिवसेंदिवस कामकाजीची कामकाजी अधिकार्यांना व शिक्षा परिषदेच्या अधिकार्यांना मुक्त असेल.

(३४) प्रदीप्त मार्गदर्शक सूचनांनुसार कोषाग्राह्या अधिकाऱ्यांना निधीत कामकाज त्या अधिकाऱ्यांचे नियंत्रण करण्याचे अधिकार हाताभार असतील.

३. हे आदेश मुंबई कार्यवाहक अधिनियम, १९५८ च्या कलम ८ (३) व १५) व मुंबई राज्य हाताभार कलमाला अधिकाऱ्यानुसार व कार्यवाहक व जलसंधारण विभागाच्या सहमतीने निर्दिष्ट करण्यात येत आहेत. तसेच उक्त विधानानुसार उपरीक्षा अधिकाऱ्यांना कामकाजीवर, कार्यवाहकीवर व शिक्षा वंद्य अधिकाऱ्यांना कोषाग्राह्याचे निदेशां सातत देत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व न्यायने.

रत्नकर भायकवाड,

अतिरिक्त, महाराष्ट्र शासन

आ.

भा. राज्यपाल यांचे सचिव,
भा. मुख्यमंत्री यांचे सचिव,
भा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव
भा. मंत्री (स्वतंत्र) यांचे खाजरी सचिव,
भा. राज्यमंत्री (स्वतंत्र) यांचे खाजरी सचिव
भा. राज्यपाल, शिक्षा परिषद (स्वतंत्र)
भा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मुख्यमंत्री मुंबई
विभागीय आयुक्त (स्वतंत्र)
सादर सचिव, (आयुक्त) महाराष्ट्र जीवन अधिकरण, मुंबई
सादर सचिव (स्वतंत्र) महाराष्ट्र जीवन अधिकरण, मुंबई
संचालक, मुख्य सचिव व शिक्षा वंद्य, पुणे
सर्व विभागीयकारी,
सर्व मुख्य कार्यवाही अधिकारी, शिक्षा परिषद
सर्व शिक्षा परिषदेचे मुख्य सेवा व शिक्षा अधिकारी,
आयुक्त मुख्य अधिकारी, महाराष्ट्र जीवन अधिकरण (स्वतंत्र)
शिक्षा वंद्यमुख्य अधिकारी व सर्व अधिकारी अधिकारी, महाराष्ट्र जीवन अधिकरण (स्वतंत्र)
सर्व कार्यवाहीकार
कार्यवाही अधिकारी, महाराष्ट्र जीवन अधिकरण (स्वतंत्र)
कार्यवाही अधिकारी, वंद्य व वंद्यमुख्य शिक्षा, शिक्षा परिषद (स्वतंत्र)
उप अधिकारी, वंद्य व वंद्यमुख्य व शिक्षा, शिक्षा परिषद (स्वतंत्र)
सर्व शिक्षा अधिकारी, वंद्य व वंद्यमुख्य (स्वतंत्र)
महाराष्ट्र शासन, महाराष्ट्र - १ मुंबई (स्वतंत्र व वंद्यमुख्य)
महाराष्ट्र शासन, महाराष्ट्र - १ मुंबई (स्वतंत्र व वंद्यमुख्य)
महाराष्ट्र शासन, महाराष्ट्र - २ नागूर (स्वतंत्र व वंद्यमुख्य)
महाराष्ट्र शासन, महाराष्ट्र - २ नागूर (स्वतंत्र व वंद्यमुख्य)
मुख्य सेवा वंद्यमुख्य, वंद्यमुख्य वंद्यमुख्य, सर्व मुंबई
मुख्य सेवा वंद्यमुख्य, वंद्यमुख्य वंद्यमुख्य, वंद्यमुख्य, पुणे, वंद्यमुख्य, वंद्यमुख्य व वंद्यमुख्य
विभागीय वंद्यमुख्य, वंद्यमुख्य, मुंबई
विभागीय वंद्यमुख्य, वंद्यमुख्य, मुंबई
वंद्यमुख्य व वंद्यमुख्य वंद्यमुख्य,
वंद्यमुख्य वंद्यमुख्य सर्व वंद्यमुख्य,
वंद्यमुख्य व वंद्यमुख्य वंद्यमुख्य सर्व वंद्यमुख्य अधिकारी व वंद्यमुख्य
विभागीय वंद्यमुख्य, वंद्यमुख्य वंद्यमुख्य

५) ठोकनेची अंमलबजावणी म्हणजेच निविदेची कागदपत्रे तयार करणे, प्राप्त निविदांची छाननी करणे, कंत्राटदाराच्या कामावर लक्ष ठेवणे, सर्वोत्तम कामगिरीच्या खपेदीप्ती पूर्ण तयारी करणे, कंत्राटदाराची तयार अदा करण्याची पूर्ण तयारी करणे इत्यादी प्राथमिक स्वरूपाची कामे करतानाच या कामाची पुरवठा व स्वयंसेवा समितीस पूर्ण अधिकार देण्यात येत आहेत. त्याचप्रमाणे निविदा जाहिरात वर्तमानपत्रात देणे, प्राप्त निविदांची छाननी केल्यानंतर त्यावर अंतिम निर्णय घेणे, निवडलेल्या कंत्राटदारास कामादेखील देणे, आवश्यकतेनुसार राज्या सरकारने ठरवून दिलेल्या विहित पद्धतीने

अथवा दर करानुसार योग्यतेसाठी जागतिक-व सामुदायी खरेदी करणे, धोरणेच्या बांधकामाच्या टप्प्यानुसार जिल्हा परिषदेने नियुक्त केलेल्या अभियंत्याच्या इतिहासकारीनुसार देखरेख अदा करणे (ही उभार घालणी वली जाणे हे कामचमचे ठरवून तसे शुद्ध करावे) इत्यादी महत्वाच्या बाबीसाठी ग्राम पाणीपुरवठा व स्वच्छता समितीने दायित्व काढण्याची करून घ्यावयाची अंतिम भेजुरी घेण्याचे अधिकार ग्राम पाणीपुरवठा व स्वच्छता समितीला देण्यात येत आहेत.

(३) कार्यादेश देण्याच्या करारपत्रावर सहा करव्यावसाठी श्री. _____ व श्री. _____ या ग्राम पाणीपुरवठा व स्वच्छता समितीच्या पदाधिकाऱ्यांना अधिकार देण्यात येत आहेत.

(३) धोरणेच्या अंमलबजावणीसाठी _____ विकाश ग्राम पाणीपुरवठा व स्वच्छता समितीचे नावे स्वतंत्र खाते उघडून ते खाते चालविण्याचे अधिकार श्री. _____ व श्री. _____ या ग्राम पाणीपुरवठा व स्वच्छता समितीच्या पदाधिकाऱ्यांना देण्यात येत आहे. हे वीक खाते सदर दोन पदाधिकाऱ्यांच्या संयुक्त हस्तांनी चालविण्यास व कॅशटदाराचे स्वाक्षरे अदा करताना, सदरित देखरेख जिल्हा परिषदेच्या तंत्रिक अधिकार्यांकडून ही तपासून घेवून त्यांची इतिहासची पोस्टरनीलप घनदेखातून रजतम अदा करण्यास ग्राम पाणीपुरवठा व स्वच्छता समितीला अधिकार देण्यात येत आहेत.

(४) लोकावर्गणीची लोकांकडून वसूल करण्यात आलेली रक्कम जरी जमा होईल तरी ग्राम पाणीपुरवठा व स्वच्छता समितीच्या नावे लघुअंमल देण्याच्या बँक खात्यात जमा करण्याची जबाबदारी व अधिकार ग्राम पाणीपुरवठा व स्वच्छता समितीला देण्यात येत आहेत.

(५) वरील (३) व (४) येथील बाबीसाठी ग्रामपाणीपुरवठा व स्वच्छता समितीची ठरावद्वारे स्वतंत्र सहाजी देण्यात येती.

(५०) पाणीपट्टी व मरमाग्यावर कायदा करव्याचे अधिकार ग्राम पाणीपुरवठा व स्वच्छता समितीला देण्यात येत आहेत.

(५५) गावसाठी / वाडीसाठी राज्य शासनाने दिनांक २७ जुलै, २००० च्या आंतर निर्णयाने ठरवून दिलेल्या निरुद्धा पैसा अधिक म्हणजे दरदोई दरमागशी ५० लिटर पेक्षा जास्त पाण्याचा पुरवठा आवश्यक असुन साईडलिक मज कोठाच्या ऐवजी वैयक्तिक घरगुती मज जोडणी इदी आहे. जेव्हा पाणी उपलब्ध असल्याचा जेव्हा राज्य जिल्हा परिषदेतील / शासनाच्या मूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणेतील तंत्रिक अधिकार्याने दिला आहे. तबमुळे शासनाच्या निरुद्धा पैसा या जादा सुविधांसाठी जो जादा खर्च देणार आहे तो संपूर्णपणे भरण्यास _____ शासनाला तयार आहे.

(५२) महाराष्ट्र मूजल विधेयकातील तरावरीचे बांधकडून काजम केले जाईल.

सुधक - श्री.
अनुमोदक - श्री.
तयार करतो - सर्वानुमते समेत करण्यात आला.

ग्राम विकास अधिकारी / ग्रामसेवक _____ तयार, ग्रामपंचायत.